UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus sacerdotalis d' sacrame[n]tis: deq[ue] diuinis officiis: et eoru[m] administrat[i]o[n]ibus

Nicolaus <de Plove>

Argentine, 1512

VD16 N 1517

De spo[n]salib[us] h[uius] p[ri]mo agit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30634

Visual Library

rens indifferent̃ quãcũqȝ feminã
cum q̃ fornicatiõis expleat pctm̃:
Jdõ magn⁹ doctor gentiũ/p̃dica/
tor/ꝛ rector ꝓuidens de remedio
dic̃: vt ꝓpt̃ fornicationẽ euitandã
vnuſq̃ſqȝ habeat vxorẽ ſuã. ꝑ qđ
dãnat pctm̃ fornicatiõis: ꝛ cõmẽ/
dat ſtatum mr̃imonij ↄiugal̃. Jn
q̃bꝫ v̱bis.j.apl̃s ſuadet vitare, for
nicationẽ/ibi: ꝓpt̃ fornicationẽ. ſe/
cũdo ↄſulit remedij adhibitionẽ:
qꝛ habeat vxorem ſuã. Per p̃mũ
dãnat̃ error illoꝝ q̃ dicunt ſimpli
cẽ fornicationẽ non ẽẽ pctm̃: alle/
gantes ſctõs pr̃es. ſ. abraã/iacob/
dauid/ꝛ alioſ q̃ habebãt ↄcubiaſ:
nec tñ illa fornicatio iputata ẽ eis
ad pctm̃. Quibꝫ r̃ndet̃ ẜm Tho. i
iiij. ſen. di. xxxiij. q. iiij. qꝛ quelibet
fornicatio extra mr̃imoniũ: q̃ tol/
lit debitã ordinationẽ ꝑentiſ ad ꝓ/
lẽ: quã natura ex ↄcubitu intẽdit:
eſt pctm̃. idõ ẜȝ ipm̃ ſine dubio ſim
plex fornicatõ ẽ pctm̃ mortale/ eti
am ſi lex ſcp̃ta non eẽt: qđ eſt ml̃/
tum notabile. Ubicũqȝ aũt legi/
mus aliq̃s pr̃es habuiſſe cõcubi/
nas: illud fuit ꝓ ſpẽali diſpenſati/
one ſpũſſcti ꝛ ad deſignandũ ali/
q̃d. Hoc eñ q̃ filij iacob ex liberiſ
ꝛ ancillis fuer̃t heredes: deſignat
q̃ chr̃o in baptiſmo naſcunt̃ filij
ꝛ heredes ꝑ bonos ꝛ malos mini
ſtros. Sic etiã alia oĩa in p̃dictis
pr̃ibꝫ ad myſterium ꝑtinent: vt hẽ
latius. xxxij. q. iiij. c. j. ij. et iiij. De q̃
cui placet ſufficient̃ informari/ vi
deat notata mea ſuper ſexto pre/
cepto. ſ. Non mechaberiſ. Per ſe/
cundũ damnat̃ bigamia: cum di
cit̃. habeat vxorem ſuaꝫ. ꝛ ſic vnã
tm̃: non plures ſimul. Uñ ſalua/
tor repetens illud Geñ. ij. Erunt
duo in carne vna: Mat. xix. dic̃.
Jtaqȝ iam ñ ſũt duo/ ẜȝ vna caro.

De ſponſalibꝫ h̃ p̃us agit̃.

Jrca illđ ſa
c cramẽtũ p̃mo videndũ eſt
de ſubſtantialibꝫ. ſcđo đ ac
cidentalibꝫ. tertio de cautelis.
Quãtũ ad p̃mũ ſciendũ q̃ q̃dam
ſunt accidentalia mr̃imonij. ſ. ſpõ
ſalia. ꝛ idõ đ ipis p̃mo videndũ eſt.
ſcđo q̃d ſit mr̃imoniũ. tertio q̃ re/
q̃runt̃ ad mr̃imoniũ. q̃rto q̃ impe
diũt ipm. Quantũ ad p̃mũ ſpon
ſalia ẜm Frã. de ſarabel. ſuꝑ rubri
ca de ſponſa. ſic diffiniunt̃: ſũt fu
turaꝝ nuptiaꝝ ſeu mr̃imonij pro
miſſio. Et diffinitio i la trahit̃ ex
canõe. xxx. q. v. noſtrates. Dicunt̃
a ſpõdeo des. qꝛ vt đt Caſpar de
caldarijs. q̃ olim ſpõſus ꝛ ſponſa
mittebãt cautiões q̃bꝫ ſpõdebant
ſe in iura matrimonij conſentire.
ꝛ fideiuſſores dabãt q̃bꝫ id ſe obſ̃
uaturos obligabant. Vñqȝ etiaꝫ
ſpõſalia dicunt̃ mr̃imoniũ: ẜȝ tũc
debẽt itelligi ſi ſunt ſponſalia đ p̃
ſenti. Et fiũt ſponſalia quattuor
modis. Primo nuda ꝓmiſſione.
vt cum dr̃: ꝓmitto te ducere i vxo
rem. Scđo datis arris ſponſali/
cijs: vt pecunie vel alterius rei.
Tertio anuli ſubarratiõe. Quar/

to interueniēte iuramento: vt cū
alr̄ alteri iurat dicēs. Juro ꝙ te i
vxorē ducere volo. Quōcunq; ḡ
q̄s istorū q̄ttuor modorū ꝓmittit
ducere aliquā ⁊ postea nō curat:
peccat mortalir̄: nisi legitimū im/
pedimentū interueniat. Sciēdū
tn̄ ꝙ si spōsi sibi inuicē displicent
⁊ dissentiūt: si spōsalia nō fuerint
iurata/ possunt se mutuo absolue
re. vn̄ notāt doctores i .c. p̄terea.
de sponsalibꝫ. vbi inr̄ ceteros Ja/
cobꝫ de alberga notat ꝙ qn̄ eccīa
videt ꝙ spōsi sibi inuicē displicēt
dꝫ dissimulare. i. nō debet cogere
sponsum ⁊ sponsam ad ꝑficiēduz
mr̄imoniū ꝓpr̄ malū qd̄ posset in/
de ꝓuenire. s. vxoricidium vel mu
tua adulteria ꝯhentium. Et hoc
sentit Caspar. Si aūt tm̄ alr̄ dis
sentit: dic̄ Hoff. ꝙ exquo alr̄ dissē
tit/ dissentiēs ꝑcise compellir̄ do/
nec in eodem statu ꝑmanet: sed si
cum alio ꝯxerit ꝑ v̄ba de p̄nti/ ces
sabit coactio. Jdem vult Jnnoc.
ti. de sponsalibꝫ. An aūt spōsalia
iurata p̄nt mutuo ꝯtiuꝫ dissensu
dissolui: lꝫ antiq̄ docto. dubitant
de h̄: moderni v̄o expedierūt istū
casum. Vn̄ Vincē. in c. p̄terea. de
sponsalibꝫ. ponit distinguēdo an
iuramentū dirigar̄ i deū: an i ho/
minē. Primo casu null᷒ p̄t absol/
uere/ nisi de᷒. Scd̄o casu hō cui
iurar̄ pōt absoluere. Tunc aūt di
rigir̄ in deū: ſm Jo. an. qn̄ is q̄ iu
rat magꝭ intendit deo placere q̄
hoībꝫ siue sit in faciendo aliquid
meritorium: siue in abstinēdo ab
aliquo illicito. Exēplū ꝑmi. iura/
ui abbati intrare monasterium. h̄
enī tm̄ deum cōcernit: non abba/
tē. vn̄ abbas non pōt me absolue/
re a iuramēto. Silr̄ iuraui nō oc
cidere hominē ⁊c̄. Ad hoīem tūc
dirigir̄/ si iuraui tibi scribere libꝝ.
ab h̄ ei tu potes me absoluere. q̄a
te solū ꝯcernit h̄ op᷒. Lꝫ enī omē
iuramentū ꝯcernat deum ꝑncipa
lir̄: q2 ꝑ religionē ꝓmittir̄: tn̄ q2 cō
cernit cōmodū ei᷒ cui iurar̄/ p̄t ab
eo dimitti. de iureiur̄. c. j. Jdē eti
am tenet Caspar dicēs. ꝙ spōsa/
lia etiā iurata mutuo dissensu tol
lunr̄: q2 sublata obligatōe sublatū
est iuramentū: sic̄ dr̄ de statuto et
iurato. ⁊ notar̄ de p̄bend. dilecto.
Facit ad h̄ regula. qd̄ fauore. li. vj
Et notar̄. xxxj. q. iij. c. j. in glo. pe/
nul. vbi dr̄: ꝙ ꝑentes sic̄ p̄nt fran/
gere sponsalia filioꝝ: sic ⁊ iuramē
ta remittere. Concludo ḡ et dico
ſm Fran. de Carabel. ꝙ si aliq̄s iu
rat sponse ei᷒ intuitu dei seu ob pi
etatē: vt cum sponsus eēt diues ⁊
sponsa pauperrima. Tn̄ dic̄ Frā. ꝙ
etiam in h̄ casu p̄t cū spōsa absol/
uere: q2 licꝫ iurauit intuitu dei: tn̄
ex q̄ cōmodū ꝯcernit sponsaꝫ/ ipsa
p̄t remittere p̄dicta: ⁊ sic ḡnaliter
obꝰuar̄. nam eccīa se nō intromit
tit de sponsalibꝫ de futuro: nec ad
instantiam alteri᷒ partꝭ. Ambobꝫ
ḡ dissentientibꝫ etiam si iurassent
mutuo se p̄nt absoluere. Et no
ta ꝙ etas seu tempus ꝯhendi spō
salia vtrobiq; est septēniū: vn̄ spō
satio q̄ fit in. v. vel. vj. annis nul/

K

la c̃. vt de deſponſatõe impuberꝝ. lr̃as. Nam ex talib⁹ ſponſalib⁹ in/
ducit̃ publice honeſtatꝫ iuſticia.
Eſt aũt publica honeſtas ſ̃ꝫ Frã
ciſcum in c. iuuenis. de ſponſali/
bus. impedimentũ q̃d nec ex con/
ſanguinitate nec ex affinitate ꝓce/
dit: ſed ex q̃dam honeſtate q̃ ĩ ma
trimonijs conſideranda eſt: vt il/
le q̃ ꝑus ꝯtraxit ſponſalia cũ aliq̃/
ipa mortua non ducat aliquã cõ
ſanguineam ipi⁹ infra q̃rtũ gra/
dum. vt in. c. ad audientiam. vt d̃
ſponſalib⁹. c. j. li. vj. Rõ autem cõ
ſtitutionis ẽ: q: expientia docu/
it graues rixas ⁊ inimicicias int̃
conſanguineos viri; q̃n vni de/
ſponſatam aliq̃s de ꝯſanguinita/
te ſponſi ꝓcurat habere. Sil'r q̃n
q̃s ꝯſanguineam ſponſe ſue ipſa
mortua cum q̃ nondum ꝑfecerat
matrimoniũ vult ducere: non eſt
honeſtum: cum ꝑ hoc quaſi duo
conſanguinei videãt̃ vni mulieri
copulari: q̃d honeſtas ꝓhibet. Ve
rũtamen ius ꝯmune eſt q̄ ſiquis
deſponſat puellam añ ſeptem an/
nos: ſi interim ipſe morit̃/ p̃t eam
frat̃ ſuus ducere. Sil'r ſi moreret̃
puella añ ſeptimũ annũ vir duce
ret ei⁹ ſororem aut matrẽ. Et hoc
totum habes de deſponſatõe im/
puberꝝ. lr̃as. Sũt aũt octo caſus
in quibus ſoluunt̃ ſponſalia. Pri
mus: ſi alter ſponſorum poſt de/
ſponſatõnẽ tranſeat ad religionẽ:
quod etiam põt facere contracto
matrimonio aũ copulam carna/
lem, tunc enim mulier poteſt alte
ri nubere quaſi poſt mortem viri:
q: religio ẽ q̃dam mors/ ſ̃m Tho
mã in. iiij. diſt. xxvij. q. iij. Secun
dus: quando ſponſus ſe abſentat
ꝑ longum temp⁹/ ſponſa cuꝫ alio
põt contrahere. Terti⁹ ſi alt̃ eoꝝ i
currat lepram vel paraliſim. Quar/
tus ſi ſupueniret affinitas: vel q:
ſponſus cognouit conſanguineã
ſponſe. Quint⁹ ſi mutuo ſe abſol
uunt. Sextus ſi alter eorum fuit
medio tpe fornicatus: q: tunc red
dit̃ alteri ſuſpectus de fide poſtea
ſuanda. Septimus ſi ſpõſus cũ
alia ꝯ̃hit ꝑ v̄ba de p̄nti vel etiam
de futuro cum copl'a carnali. Si
tñ ꝯ̃hit cum ṗma ſine iuramẽto/
cum ſcd̃a cum iuramento: dꝫ ad/
herere ṗme/ ⁊ penitere de ꝑiurio.
Octau⁹ q̃n q̃s impubes ꝯ̃xit ſpõ/
ſalia: venit ad etatem adultam et
petit abſolui a vinculo ſponſaliũ
⁊ ſibi dari licentiã nubẽdi. In oĩ/
bus aũt iſtis caſib⁹ debent ſponſa
lia auctate eccl'ie abſolui p̃terq̃ ĩ
ṗmo/ q̃nto/ ⁊ ſexto: in q̃b⁹ ſoluunt̃
ip̃o iure. Addit etiam nonum ca
ſum Hoſt. ſ. ſi fama ẽ q̄ int̃ eos ẽ
canonicũ impedimentũ.

De diffinitiõe m̃rimonij.

c

Onſequenter de m̃rimonio ſciendũ
q̄ ip̃m ſic diffinit̃. M̃ri/
moniũ eſt viri ⁊ mulierꝫ ꝯiunctio
indiuiduam ꝯſuetudinem vite re
tinẽs. Iſta diffinitio tradit̃. xxvij.
q. ij. c. j. Per hoc q̄ d̃r viri ⁊ mu/
lierꝫ/ excludit̃ vir cum viro/ vel mu